

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА І ХОРЕОГРАФІЇ
КАФЕДРА ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням Вченої ради Факультету
музичного мистецтва і хореографії
протокол засідання № 3

від «17» березня 2026 року

Голова Вченої ради, декан

Ганна КОНДРАТЕНКО

ПРОГРАМА

АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

**освітньо-професійної програми 025.00.03 Інструментальне виконавство
(фортепіано)**

Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Форма навчання – денна

Програма атестаційного екзамену для здобувачів освіти галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 025 Музичне мистецтво, освітньої програми 025.00.03 Інструментальне виконавство (фортепіано) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання.

Розробники:

Кондратенко Ганна Григорівна, кандидат педагогічних наук, доцент, декан Факультету музичного мистецтва і хореографії, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти;

Свириденко Наталія Сергіївна, кандидат мистецтвознавства, доцент, народна артистка України, професор кафедри інструментально-виконавської майстерності;

Малахова Маргарита Олександрівна, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри інструментально-виконавської майстерності;

Михалюк Алла Михайлівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук;

Музика Олена Оксентівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук.

Програму схвалено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності Факультету музичного мистецтва і хореографії протокол № 4 від 04 березня 2026 року

Завідувач кафедри
інструментально-виконавської
майстерності

Маргарита МАЛАХОВА

Програму затверджено на засіданні Вченої ради Факультету музичного мистецтва і хореографії протокол № 3 від 17 березня 2026 року

Учений секретар Вченої ради
Факультету музичного мистецтва
і хореографії

Тетяна СУХОМЛІНОВА

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма атестаційного екзамену є нормативним документом Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, який розроблено відповідно до навчального плану спеціальності 025 Музичне мистецтво, освітньо-професійної програми 025.00.03 Інструментальне виконавство (фортепіано) денної форми навчання.

Атестація здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти здійснюється відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про організацію роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності», постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій», вимог державних стандартів освіти, стандартів вищої освіти, інших нормативно-правових актів України з питань освіти, [Положення про організацію освітнього процесу в Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка](#) (зі змінами внесеними згідно з рішенням Вченої ради Університету від 26 грудня 2024 року (протокол №15) введеним в дію наказом від 26.12.2024 №986)), [Положення про порядок створення екзаменаційної комісії в Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка](#)

Програма містить пояснювальну записку, перелік тем змістових модулів з навчальних дисциплін «Педагогіка», «Психологія», «Історія музики», «Методика викладання гри на спеціальному інструменті (фортепіано /карильйон)» та списки літератури, критерії оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів.

Мета атестаційного екзамену – виявити рівень теоретичних та науково-методичних знань студентів з дисциплін «Педагогіка», «Психологія», «Історія музики», «Методика викладання гри на спеціальному інструменті (фортепіано /карильйон)»; сформованість загальних та спеціальних компетентностей; готовність до здійснення музично-педагогічної діяльності.

Завдання атестаційного екзамену визначити:

- рівень сформованості науково-методичних знань студентів з педагогіки, психології, методики викладання гри на спеціальному інструменті й уміння застосувати їх у вирішенні педагогічних завдань;
- рівень засвоєння теоретичних знань з історії музики;
- рівень сформованості практичних навичок щодо добору навчально-педагогічного репертуару з урахуванням рівня музичних здібностей та навчальних досягнень учня;
- розуміння дидактичних принципів викладання гри на спеціальному інструменті; уявлень щодо структури музичних здібностей та особливостей їхнього розвитку у процесі навчання гри на спеціальному інструменті;
- здатність виконувати методико-виконавський аналіз музичних творів у взаємозв'язку з конкретними педагогічними завданнями;
- готовність до здійснення професійної діяльності, застосовуючи в музично-педагогічній діяльності сучасні методики викладання.

Атестаційний екзамен акумулює зміст обов'язкових навчальних дисциплін «Педагогіка», «Психологія», «Історія музики», «Методика викладання гри на спеціальному інструменті (фортепіано /карильйон)» і спрямований на виявлення рівня сформованості загальних та спеціальних компетентностей та визначення відповідності отриманих студентами знань програмним результатам навчання:

загальні компетентності –

- ЗК-1 Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК-2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК-3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК-4 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК-5 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК-6 Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК-7 Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК-8 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК-11 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК-12 Здатність працювати автономно.
- ЗК-14 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК-15 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

спеціальні компетентності –

- СК-1 Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.
- СК-3 Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
- СК-4 Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
- СК-5 Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
- СК-6 Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
- СК-7 Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
- СК-9 Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
- СК-10 Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
- СК-11 Здатність оперувати професійною термінологією.
- СК-12 Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
- СК-13 Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
- СК-14 Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
- СК-15 Здатність здійснювати редакторську /менеджерську /аранжувальну діяльність в сфері музичної культури.
- СК-17 Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

СК-18 Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Програмні результати навчання:

РН-3 Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності

РН-4 Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

РН-5 Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

РН-8 Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

РН-11 Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській, менеджерській практичній діяльності.

РН-12 Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

РН-13 Вміти здійснювати педагогічну діяльність.

РН-14 Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті.

РН-15 Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

РН-16 Виявляти розуміння фінансово-адміністративних принципів організації мистецьких заходів, закладів культури та музичної освіти.

РН-17 Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

Формат проведення атестаційного екзамену очний, передбачає теоретичну та практичну складові:

- тестові теоретичні питання з педагогіки, психології та історії музики (по 10 тестів з кожної дисципліни, які оцінюються по 2 бали за правильну відповідь на одне тестове запитання – максимально 60 балів);
- демонстрацію методики роботи над твором із репертуарних списків для учнів мистецької школи – *фрагмент заняття; методико-виконавський аналіз твору* – (максимально 40 балів).

Успішність здобувачів на атестаційному екзамені оцінюється за рейтинговими показниками (А – 90-100; В – 82-89; С – 75-81; D – 69-74, Е – 60-68, FХ – 0- 59) з урахуванням суми балів за кожну частину: тестові завдання та демонстрація методики роботи над твором.

До програми атестаційного екзамену додається комплект тестів з дисциплін «Педагогіка», «Психологія», «Історія музики», розроблених на компетентнісних засадах, що розміщені в електронному навчальному курсі (ЕНК) на платформі Moodle <https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=26647>.

ТЕОРЕТИЧНА СКЛАДОВА

ПЕДАГОГІКА

Основи педагогічних знань та теорії навчання

Педагогіка як наука. Методи науково-педагогічного дослідження.

Предмет педагогіки і її основні категорії (навчання, виховання, освіта, розвиток). Педагогіка в системі наук про людину. Джерела розвитку педагогіки. Структура педагогічної науки. Загальнокультурне значення педагогіки. Світовий освітній простір. Вирішення сучасних соціокультурних проблем науковцями. Взаємозв'язок між педагогікою і психологією.

Методи науково-педагогічних досліджень. Складові дослідження (об'єкт, предмет, мета, завдання, гіпотеза, отримання та аналіз наукових фактів, впровадження в практику результатів дослідження). Принципи проведення наукових досліджень (цілісність, об'єктивність, історизм, комплексне використання методів тощо). Місце наукових досліджень у вирішенні завдань педагогіки. Методи науково-педагогічних досліджень. Теоретичні методи дослідження (аналіз і синтез, індукція й дедукція, аналогія, порівняння тощо). Емпіричні методи дослідження (спостереження, експеримент, тестування, анкетування тощо). Етапи наукового дослідження. Джерела педагогічної теорії: твори класиків педагогічної думки, наукові праці вчених, передовий педагогічний досвід, народна педагогіка.

Процес навчання та його принципи

Поняття про дидактику. Основні дидактичні категорії: навчання, освіта, викладання. Сутність процесу навчання. Функції навчання (освітня, розвиваюча, виховна). Двосторонній характер процесу навчання. Принципи і закономірності навчання. Викладання та його структура (планування роботи, організація навчальної діяльності учнів, врахування темпів індивідуального психічного розвитку учнів, стимулювання навчальної діяльності учнів, контроль, аналіз результатів та ін.). Основні етапи оволодіння знаннями: сприймання, усвідомлення, осмислення, запам'ятовування, закріплення, застосування знань, умінь на практиці.

Форми, методи і засоби навчання

Форми і види навчання. Сутність методів, прийомів і засобів навчання. Класифікації методів навчання. Методи організації навчально-пізнавальної діяльності учнів: словесні, наочні, практичні, репродуктивні, проблемно-пошукові. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів: пізнавальні ігри, навчальні дискусії, заохочення, покарання. Методи контролю та самоконтролю в навчанні: опитування, контрольні, лабораторні роботи, тестова перевірка знань, самоконтроль і самоперевірка. Поняття про засоби навчання. Вибір методів навчання. Класно-урочна і лекційно-семінарська форми навчання. Вимоги до сучасного уроку, лекції.

Система контролю і оцінювання навчальних досягнень учнів

Поняття про діагностику навчальних досягнень учнів та її елементи: контроль, оцінювання, накопичення статистичних даних та їх аналіз, виявлення динаміки, тенденцій прогнозування подальшого розвитку учнів. Зв'язок контролю з іншими ланками процесу навчання: вивченням і осмисленням нового матеріалу, його закріпленням та використанням на практиці. Педагогічні вимоги до перевірки знань,

умінь і навичок учнів: об'єктивність, систематичність, індивідуальний характер та ін. Аналіз і оцінка результатів навчальної діяльності слухачів. Види контролю знань учнів. Методи контролю знань учнів. Формування в учнів умінь самоконтролю, об'єктивної самооцінки, керівна роль учителя в цих процесах. Проблема подолання неуспішності учнів.

Домашня навчальна робота учнів. Домашні завдання (зміст, обсяг, складність та ін.). Нормування домашньої навчальної роботи. Батьки та їх допомога дитині виконувати домашні завдання.

Диференційоване навчання в школі. Диференціація в освіті (між школами, класами, групами учнів та окремими учнями в межах школи). Види диференціації: за здібностями, за недостатністю здібностей, за майбутньою професією, за інтересами учнів. Рівні диференціації; мікро-, мезо- та макрорівні (в різних типах навчальних закладів: загальноосвітні школи, спеціалізовані школи, гімназії, колежіуми, ліцеї). Робота з обдарованими дітьми. Обдарованість загальна (розумова) та спеціальна (художня, соціальна, спортивна).

Основи теорії виховання та практика виховання

Виховання особистості. Людина як предмет виховання

Поняття “виховання”. Спрямування виховного впливу на людину. Об'єктивні (спадковість; здоров'я; соціокультурне оточення сім'ї; обставини біографії; культурні традиції; професійний та соціальний статус; особливості країни та історичної епохи) і суб'єктивні (психічні особливості; світогляд; ціннісні орієнтації; внутрішні потреби та інтереси вихователя і вихованця; система відносин із соціумом; організовані виховні впливи на людину з боку певних людей; груп; об'єднань і всієї спільноти) чинники виховання. Структура виховного процесу. Цілі виховання, критерії. Напрями виховання. Сучасні напрями виховання (громадянське, правове, економічне, екологічне). Розвиток і виховання та їх взаємовплив.

Ідеали і принципи виховання. Виховні концепції. Концепція національного виховання. Зміст виховання. Виховні ідеали. Принципи виховання (гуманізації, народності, неперервності, послідовності і систематичності, індивідуалізації та диференціації, єдності виховання та життєдіяльності та інші). Види виховання (за інституційною ознакою: сімейне, шкільне, позашкільне, конфесійне, за місцем проживання, у дитячих та юнацьких організаціях та спеціалізованих освітніх закладах; за стилем відносин між вихователем і вихованцем: авторитарне, демократичне, ліберальне і вільне виховання).

Розвиток, виховання і формування особистості

Процес розвитку особистості. Спадковість і розвиток людини. Вплив соціального середовища на розвиток особистості. Діяльність як чинник розвитку людини. Діагностика розвитку. Вікові та індивідуальні особливості розвитку особистості. Закономірності виховання. Комплексний підхід до виховання особистості.

Методи та організаційні форми виховання

Методи, прийоми і засоби виховання. Методи формування свідомості особистості. Методи організації діяльності, спілкування, формування позитивного досвіду суспільної поведінки. Методи стимулювання діяльності і поведінки. Організаційні форми виховання. Позакласна виховна робота. Колективні творчі справи.

Самовиховання. Сутність і зміст самовиховання особистості. Поняття “соціально зріла особистість” у педагогіці. Керована і самокерована особистість. Самоосвіта. Функції самоосвіти. Формування і корегування якостей, звичок і рис характеру. Співвідношення виховання, самовиховання і перевиховання в процесі розвитку особистості.

Виховання особистості в колективі. Форми виховання (індивідуальна, групова, мікрогрупова). Учнівський колектив. Методи згуртування учнівського колективу. Колектив і особистість. Принципи взаємодії особистості і колективу. Педагогічні проблеми взаємодії особистості і групи (колективу). Виховання особистості в колективі. Колективний педагогічний менеджмент. Педагогічне керівництво колективом.

Виховання особистості в сім'ї. Сім'я як інститут соціального розвитку. Функції сім'ї. Становлення сім'ї. Психолого-педагогічні вимоги до батьків. Єдність виховних впливів. “Педагогічно запущені діти” і сім'я.

Основна література

1. Козловський Ю.М., Дольнікова Л.В. Педагогіка. Львів : «Львівська політехніка», 2020. 372 с.
2. Максименко В.П. Дидактика : курс лекцій / В.П. Максименко. Хмельницький : ХМЦНП, 2013. 223 с.
3. Михалюк А.М. Педагогіка : інтерактивний контент : навчально-методичний посібник. Видання друге, доповнене. Київ : Видавництво «Каравела», 2024. 256 с. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/43736/1/Mykhaliuk%20A.M._PIK.pdf
4. Сікорський П.І. Нова педагогіка. Підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. 540 с.
5. Якса Н.В. Основи педагогічних знань: Навчальний посібник. Київ: Знання, 2007. 358 с. (Вища освіта ХХІ століття).

Додаткова

1. Педагог у викликах воєнного часу. Збірник статей / Уклад. Л. П. Ходанич. Ужгород: ЗППО, 2022. 131 с.
2. Освіта в реаліях війни: орієнтири міжнародної спільноти: оглядове видання / Олена Локшина, Оксана Глушко, Аліна Джурило, Світлана Кравченко, Оксана Максименко, Ніна Нікольська, Оксана Шпарик ; за заг. ред. Олега Топузова, Олени Локшиної ; Нац. акад. пед. наук, Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Пед. думка, 2022. 66 с.
3. Онишків. З. М. Основи управління закладом загальної середньої освіти: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2018. 192 с.
4. Управління закладом освіти в умовах карантину : збірник методичних рекомендацій / В. В. Стойкова, Т. В. Деміракі, Т. Ю. Бурлака, Т. О. Сливінська; за ред. В. В. Стойкової. Миколаїв : ОППО, 2020. 40 с.
5. Сучасні методи групової роботи з учнями : науково-методичний посібник / укладачі : Буряк О. О., Кечик О. О. Харків : Друкарня Мадрид, 2020. 103 с.
6. Інтелектуально-творчий потенціал педагога: структура, зміст, шляхи діагностики та розвитку: [навчально-методичний посібник] / С.М. Єфіменко. Кропивницький: КЗ «КОППО імені Василя Сухомлинського», 2021. 104 с.

ПСИХОЛОГІЯ

Психіка як предмет пізнання

Психологія як наука про закономірності розвитку та функціонування психіки. Предмет психології. Поняття про психіку. Основні форми прояву психіки. Функції психіки. Виникнення та розвиток психіки. Психіка та свідомість. Структура свідомості. Поняття про несвідоме. Свідоме та несвідоме в психічній діяльності людини.

Психологія в системі наук

Місце сучасної психології в системі наук. Структура сучасної психології. Характеристика основних галузей психологічних знань. Загальна та вікова психологія. Педагогічна психологія. Психологія здібностей та обдарованості. Принципи психології. Загальне поняття про методи психологічних досліджень. Значення психологічних знань у практичній діяльності артиста, викладача початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів.

Особистість

Поняття про особистість у психології. Співвідношення понять “людина”, “індивід”, “особистість” та “індивідуальність”. Рушійні сили розвитку особистості. Становлення особистості в процесі соціалізації. Роль активності у розвитку особистості.

Структура особистості. Спрямованість особистості як система стійких мотивів поведінки і діяльності. Інтереси, переконання і світогляд особистості. Самосвідомість особистості, особливості її розвитку. Я-концепція та образ Я. Самооцінка та рівень домагань особистості. Самоповага особистості. Психологічний захист особистості. Установки особистості. Критерії сформованості особистості. Обдарована особистість.

Діяльність та спілкування

Активність і діяльність. Потреби як джерело активності. Структура діяльності. Освоєння діяльності. Знання, вміння, навички та звички. Основні види діяльності.

Поняття про спілкування та його види. Спілкування як обмін інформацією. Невербальна і вербальна комунікації. Спілкування як міжособова взаємодія. Основні засоби впливу в процесі спілкування. Спілкування як розуміння людьми одне одного. Психологічні механізми сприймання людиною людини. Зворотній зв'язок у спілкуванні.

Міжособові стосунки та розвиток індивідуальності

Поняття про групи. Групи та їх класифікація. Колектив як вища форма розвитку групи. Диференціація в групах і колективах. Інтеграція в групах і колективах. Розвиток міжособових стосунків. Референтні стосунки та їх роль у розвитку осіб із ознаками музичної обдарованості.

Поняття про темперамент і його фізіологічні основи. Основні психічні властивості, які характеризують темперамент. Типи темпераментів та їх психологічна характеристика. Роль темпераменту в трудовій та навчальній діяльності.

Поняття про характер та його структуру. Природні та соціальні передумови характеру. Структура характеру. Акцентуація рис характеру. Формування характеру. Характер та індивідуальність людини. Характер і професійна діяльність.

Поняття про здібності та їх структуру. Загальні та спеціальні здібності. Кількісна і якісна характеристика здібностей. Природні передумови здібностей. Розвиток здібностей. Особливості розвитку музичних здібностей. Рівні розвитку здібностей. Індивідуальні відмінності у здібностях людей.

Пізнавальна сфера особистості

Поняття про увагу як особливу форму психічної активності. Фізіологічні основи уваги. Види і форми уваги. Структура (властивості) уваги. Індивідуальні відмінності уваги. Неуважність та її причини.

Загальна характеристика пізнавальних процесів. Поняття про відчуття та сприймання. Загальні властивості та закономірності відчуттів. Характерні особливості сприймань. Сприймання як дія. Спостереження і спостережливість. Відчуття та сприймання в професійній діяльності артиста, викладача початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів.

Поняття про пам'ять. Види пам'яті. Умови ефективності запам'ятовування. Відтворення і його види. Уявлення пам'яті, їх особливості. Забування і збереження. Боротьба із забуванням. Індивідуальні особливості в процесах пам'яті. Пам'ять у професійній діяльності артиста, викладача початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів.

Поняття про мислення та уяву. Психологічна характеристика мислення як процесу вирішення задач. Поняття проблемної ситуації. Процес розуміння. Розумові дії та мисленнєві операції. Форми мислення. Види мислення. Процес утворення образів уяви. Види уяви та її індивідуальні особливості. Уява і особистість.

Емоційно-вольова сфера особистості

Поняття про емоції та почуття, їх роль у практичній та пізнавальній діяльності. Фізіологічні основи емоцій та почуттів. Основні форми переживання почуттів. Основні емоційні стани та їх зовнішній вираз. Вищі почуття та їх види.

Поняття про волю. Основні види вольових дій людини. Структура вольового акту: простий вольовий акт; складний вольовий акт. Загальна характеристика вольових станів. Психологічна характеристика стану мобілізаційної готовності. Психологічна характеристика стану зосередженості. Загальна характеристика розвитку вольової регуляції поведінки. Вольові якості особистості. Критерії волі. Виховання та самовиховання волі.

Закономірності та динаміка психічного розвитку та формування особистості в онтогенезі

Поняття про психічний розвиток. Розвиток індивіда та формування особистості. Рушійні сили психічного розвитку. Фактори психічного розвитку. Загальні закономірності психічного розвитку (нерівномірність, інтеграція і диференціація психіки, пластичність). Поняття про сензитивні та латентні періоди, про затримки психічного розвитку. Взаємозв'язок навчання та розвитку.

Вікова періодизація розвитку особистості та її психологічні критерії. Соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, психічні новоутворення. Кризові явища у психічному розвитку.

Психічний розвиток у дитячому віці

Психічний розвиток у дитячому віці. Передумови формування особистості. Криза 2(3)-х років. Гра як провідна діяльність в дошкільному дитинстві. Рольова

гра як особлива форма взаємодії дитини зі світом дорослих. Роль гри в психічному розвитку. Характеристика психічних новоутворень у дошкільному дитинстві. Особливості соціальної ситуації розвитку у молодшому шкільному віці. Навчальна діяльність як провідна у молодшому шкільному віці, її особливості. Розвиток пізнавальних процесів, їх особливості. Формування особистості у молодшому шкільному віці.

Психічний розвиток у дорослому віці

Підлітковий вік як перехідний від дитинства до дорослості. Формування особистості в підлітковому віці. Почуття дорослості як центральне психічне новоутворення підліткового віку. Критичне ставлення до дорослих. Спілкування з ровесниками у процесі суспільно-корисної діяльності як провідна діяльність у підлітковому віці. Формування особистості у юнацькому віці. Особливості самосвідомості та самооцінки юнаків та дівчат. Розвиток емоційно-вольової сфери. Особливості розвитку пізнавальних процесів та мотивів учіння в юнацькому віці. Характеристика провідної діяльності в юнацькому віці. Психологічні особливості формування професійних інтересів, нахилів та здібностей юнаків та дівчат. Загальна характеристика дорослості. Рання дорослість. Зрілий дорослий вік. Психосоціальний розвиток у дорослому віці. Етапи професійного становлення та розвиток особистості. Робота та стиль життя. Кризові явища у психічному розвитку особистості.

Навчання і розвиток особистості

Навчання і розвиток. Психологія навчання. Вчитель і учень як повноправні учасники навчального процесу: суб'єкт-об'єктні та суб'єкт-суб'єктні відношення. Врахування вікових та індивідуально-типологічних особливостей учнів у процесі навчання. Психологічні засади розвивального навчання. Психологія оцінювання навчальних досягнень учнів.

Учіння як самостійна пізнавальна діяльність учня. Психологічні особливості засвоєння знань та формування умінь і навичок. Психологія оволодіння уміннями і навичками та їх застосування.

Виховання і розвиток особистості

Виховання як цілеспрямований процес формування особистості. Психологічні механізми формування особистості. Вплив діяльності на формування особистості. Взаємозв'язок навчання, виховання і розвитку.

Психологічні критерії та показники вихованості. Концепція морального розвитку Л. Кольберга. Рівні та стадії морального розвитку за Л. Кольбергом. Вікові аспекти виховання. Психологічні механізми та закономірності виховних впливів. Психологічне обґрунтування виховних впливів. Самовиховання як вища форма самоуправління у вихованні. Психологічний аналіз методів і прийомів виховання та самовиховання.

Психологія викладача та його професійний розвиток

Становлення професійної самосвідомості викладача: педагогічна спрямованість, образ Я, самооцінка, рівень домагань. Педагогічні здібності та їх розвиток у навчально-професійній діяльності. Рівні сформованості педагогічних здібностей. Педагогічний такт та педагогічна спостережливість.

Педагогічна практика та формування стилю педагогічної взаємодії. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності. Вплив характеру педагогічної взаємодії на психічний розвиток учнів. Професійно важливі якості викладача початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів та їх розвиток.

Основна література

1. Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Загальна психологія. Київ: Центр учбової літератури, 2021.
2. Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Вікова психологія. Київ: Центр учбової літератури, 2021.
3. Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Педагогічна психологія: Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2023.

Додаткова література

1. Аксіогенез обдарованої особистості в освітньому просторі: монографія / За ред. О. Л. Музики. Київ: Видавничий дім «Слово», 2020. 160 с.
2. Климчук В. О., Горбунова В. В. Внутрішня мотивація учбової діяльності молоді: теорія, методика, програма розвитку. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 110 с.
3. Музика О. О. Референтні стосунки у розвитку потребово-мотиваційної сфери студентів із ознаками музичної обдарованості. *Актуальні проблеми психології: Збірн. наук. праць Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України. Т. VI: Психологія обдарованості. Вип. 12.* Київ-Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. С. 145-156.
4. Музика О. О. Смесложиттєві орієнтації та життєві цілі як чинники аксіогенезу музично обдарованих студентів. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України. Т. VI. Психологія обдарованості. Вип. 14.* Київ-Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2018. С. 173-180.
5. Музика О. О. Ціннісно-мотиваційні аспекти педагогічної взаємодії викладача і студентів. *Освітологічний дискурс*, 2017. № 3-4 (18-19). С. 163-172.
6. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник: Навчальне видання. Київ: Каравела, 2020. 419 с.

ІСТОРІЯ МУЗИКИ

Історія зарубіжної музики

Музична культура від давніх часів до XIX століття. Музична культура від Античності до Нового часу. Музика в античній культурі. Епоха Середньовіччя: григоріанський хорал, органум та його різновиди, школа Нотр-Дам (Леонін, Перотін). Епоха Відродження: Г. Машо, Ф. Ландіно. “Ars nova”: Нідерланди (Г. Дюфаї, Ж. Депре, Ж. Окегем, Я. Обрехт, О. Лассо, Я. Свелінк); Франція: Ж. Беншуа, К. Жанекен; Італія: Дж. Палестрина. Англія: Дж. Данстейбл, верджиналісти. Німеччина: Й. Вальтер, Л. Зенфль, Л. Хаслер, М. Преторіус.

Музичне мистецтво XVII – початку XVIII століття. Відображення історичних процесів в культурі. Нові жанри у вокальній та інструментальній музиці. Італія: зародження опери, творчість К. Монтеверді, опера-seria А. Скарлатті. Інструментальна музика: Дж. Фрескобальді, Кореллі, А. Вівальді, Дж. Тартіні.

Франція: Ж. Б. Люлі (лірична трагедія), музичний театр Ж. Ф. Рамо, клавесинна творчість Ф. Куперена, Ж. Ф. Рамо, Л. К. Дакена. Англія: творчість Г. Перселл.

Німецьке музичне бароко першої половини XVIII століття. Творчість попередників Й. С. Баха та Г. Ф. Генделя: Г. Шютц (хорові жанри), органісти С. Шейдт, Й. Пахельбель, Г. Бем, Д. Букстегуде. Г. Ф. Гендель та його роль у розвитку музичної культури Німеччини та Англії (опери, ораторії, concerto grosso, органні твори). Й. С. Бах: духовні та світські кантати, ораторії, пансіони, меси, інструментальна музика («ДТК», клавірні сюїти, партити, органні твори, «Італійські» та «Бранденбурзькі» концерти).

Творчість композиторів Віденського класицизму. Просвітництво та ідеї раціоналізму. Формування віденської класичної школи. Сонатна форма та симфонічний цикл: драматургія, структура, співвідношення частин. Новаторство в оперній драматургії. К. В. Глюк, Ф. Й. Гайдн, В. А. Моцарт, Л. Бетховен.

Музична культура першої половини XIX століття

Зародження музичного романтизму. Камерно-вокальна творчість. Принципи романтичної естетики. Пісня як універсальний жанр епохи Романтизму. Ф. Шуберт, Р. Шуман, Ф. Ліст.

Шляхи розвитку фортепіанної музики. Роль фортепіано в музичному побуті XIX століття. Формування жанрової системи фортепіанної музики. Фортепіанна мініатюра. Ф. Шуберт. Ф. Мендельсон. Ф. Шопен, Р. Шуман, Ф. Ліст.

Романтична опера першої половини XIX століття. Італія. Дж. Россіні, В. Белліні, Г. Доницетті; Німеччина. Е.Т.А. Гофман, К. М. Вебер. Франція: А. Гретрі; Ж. Лесюера; Л. Керубіні.

Становлення романтичного симфонізму. Оновлення жанрової системи. Ф. Шуберт (Незавершена симфонія). Р. Шуман (Увертюра до «Манфреда») Г. Берліоз («Фантастична» симфонія) Ф. Ліст: симфонічні поеми («Тассо», «Прелюди», «Мазепа»).

Музична культура другої половини XIX - початку XX століття

Нові національно-музичні школи. Чехія: Б. Сметана та А. Дворжак. Норвегія: Е. Гріг. Іспанія: І. Альбеніс.

Музичний театр другої половини XIX століття. Італія: Дж. Верді. Німеччина: Р. Вагнер. Франція: Ш. Гуно, Ж. Бізе.

Австро-німецький симфонізм другої половини XIX століття. Й. Брамс, А. Брукнер. Г. Малер. Р. Штраус.

Музичне мистецтво модернізму першої третини XX століття

Естетичні засади модернізму. Філософська платформа. Течії модернізму. Натуралізм і веризм. Неокласицизм. (В. д'Енді, М. Рeger, Ф. Бузоні та ін.). Експресіонізм (Г. Малер, Р. Штраус).

Музичний імпресіонізм і символізм. Імпресіонізм у музиці. Творчість К. Дебюссі та М. Равеля.

Стильова картина музичної творчості 1910-х - 1930-х років. Творчість композиторів французької «Шістки», авангардизм, неокласицизм, неофольклоризм. Музика США: Дж. Гершвін, Ч. Айвз. Нова віденська школа: А. Шенберг, А. Берг, А. Веберн.

Література

1. Епохи історії музики в окремих викладах: В 2 ч. / Пер. з нім. Ю. Семенов. Одеса: «Будівельник», 2004. 240 с.
2. Жаркова В. Історія Західної музики: Homo Musicus від Античності до Бароко. Навч. посібник. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2023. 548 с.
3. Зав'ялова О. Історія західноєвропейської музики: навчальний посібник. Суми: Сумський держ. пед. ун-т ім. А. Макаренка, 2003. 72 с.
4. Карась Г.В. Еволюція художніх стилів у мистецтві. Курс лекцій. Івано-Франківськ, 2018.
5. Корчова О. Музичний модернізм як Terra Cognita : монографія. Київ : Музична Україна, 2020. 469 с.
6. Павлишин С.С. Музика двадцятого століття: Навчальний посібник. Львів : БаК, 2005. 232 с.
7. The Cambridge History of Music / Edited by N. Cook and A. Pople, 2004.
8. The Oxford History of Western Music: R. Taruskin. Oxford University Press. 2010.

Історія української музики

Українська музична культура від найдавніших часів до XIX століття. Витоки української музичної культури. Слов'янські племена на території сучасної України. Найдавніші жанри календарно-обрядового фольклору, культура Київської Русі.

Українська музична культура XVI – першої половини XVIII століття. Музичне бароко. Ренесансний гуманізм в Україні. Осередки освіти, науки та мистецтва. Музична культура бароко. Осередки музичної освіти, галузі музичної творчості. Партесний спів, музика у шкільному театрі та вертепі, М. Дилецький.

Українська музика другої половини XVIII століття. Історичні умови розвитку української культури колонізаторська політика Росії, вплив інтелектуальних і мистецьких сил в Росію. М. Березовський, Д. Бортнянський, А. Ведель.

Українська музика епохи Романтизму.

Музична культура Лівобережної України XIX століття. Романтизм в Україні. Пісня-романс, інструментальна музика: (О. Лизогуб, І. Лизогуб, Й. Витвицький, А. Барцицький). С. Гулак-Артемівський, В. Заремба, М. Завадський, П. Сокальський, П. Демуцький, М. Аркас, М. Колачевський.

Творчість композиторів Галичини XIX століття. Історико-політичні умови, соціокультурна ситуація. Життєвий і творчий шлях М. Вербицького, І. Лаврівського, С. Воробкевича, В. Матюка, А. Вахнянина, Д. Січинського, О. Нижанківського, Г. Топольницького, В. Шухевича.

Національна модель романтичного стилю у творчості М. Лисенка. М. Лисенко: особистість, життєвий і творчий шлях, різнобічна діяльність. Вокальні жанри (хорова та камерно-вокальна творчість), опери та фортепіанна музика.

Українське музичне мистецтво періоду модернізму

Стильові пошуки українських композиторів кінця XIX - початку XX століття. Характеристика «епохи “fin de siecle”». К. Стеценко, М. Леонтович, Я. Яциневич, С. Борткевич, О. Нижанківський, Ф. Якименко, Я. Степовий.

Творчість композиторів Лівобережної України 1920 – 1930-х років. Історико-політична та соціокультурна ситуація. В. Косенко, М. Рославець, Л.Ревуцький, Б. Лятошинський, М. Вериківський, П. Козицький .

Музична культура Галичини 1920 – 1930-х років. С. Людкевич, В.Барвінський, А. Рудницький.

Література

1. Кияновська Л. О. Сильова еволюція галицької музичної культури XIX – XX ст. : монографія. Тернопіль: Астон, 2000. 339 с.
2. Кияновська Л. О. Українська музична культура. Навчальний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв. К.: ДМЦНЗКМ, 2002. 160 с.
3. Корній Л. П. Історія української музики. У 3-х томах. Київ : Видавництво М. П. Коць, 1996, 1998, 2001.
5. Корній Л., Сюта Б. Історія української музичної культури : підручник. К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2011. 736 с.
6. Лігус О. М. Українська фортепіанна музика XIX – початку XX ст. у контексті європейського романтизму: жанрово-стильова динаміка : монографія. Київ: Ліра-К, 2017. 224 с.
7. Ржевська М. Ю. На зламі часів. Музика Наддніпрянської України першої третини XX століття у соціокультурному контексті епохи. Монографія. Київ: Автограф, 2005. 352 с.

ПРАКТИЧНА СКЛАДОВА

Зміст програми

Зміст практичної складової програми атестаційного екзамену з курсу «Методика викладання гри на спеціальному інструменті (фортепіано /карильйон)» спрямовано на визначення рівня навчальних досягнень студентів у контексті методико-теоретичних та практичних аспектів роботи над музичним твором, дидактичних принципів планування навчального процесу і специфіки роботи над творами різних форм та жанрів. Програма включає тематичний матеріал дисципліни та охоплює фундаментальні методологічні підходи щодо викладання гри на спеціальному інструменті.

Практична складова цієї частини атестаційного екзамену передбачає демонстрацію методики роботи над твором із репертуарних списків для учнів мистецької школи (мистецького ліцею) і включає моделювання проблемної ситуації на уроці зі спеціального інструменту, яка пов'язана з методико-виконавським аналізом обраного твору й передбачає:

- визначення художньої цінності твору, мети і доцільності його вивчення;
- висвітлення історико-стильових особливостей твору;
- роботу над аплікатурою, штрихами, артикуляцією, звуковеденням;
- добір оптимальних методів та прийомів для подолання виконавсько-технічних труднощів;

- робота над засобами художньої виразності, агогічними відтінками, драматургічним планом;
- вирішення інтерпретаційних завдань щодо створення художнього образу музичного твору тощо.

Визначення рівня навчальних досягнень здобувачів здійснюється з урахуванням засвоєння теоретичного матеріалу курсу за весь період вивчення дисципліни та вільного використання здобутих знань у процесі демонстрації методики роботи над музичним твором зі репертуарних списків для учнів мистецької школи (мистецького ліцею).

Перелік тем змістових модулів з дисципліни «Методика викладання гри на спеціальному інструменті (фортепіано / карильйон)»:

Фортепіано

Методика викладання гри на спеціальному інструменті (фортепіано) як галузь педагогічної науки

Організація та методика проведення уроку гри на спеціальному інструменті (фортепіано)

Організація та методика проведення уроку гри на фортепіано з учнями-початківцями

Методика роботи над музичним твором

Література

1. Воробкевич Т.П. Методика викладання гри на фортепіано. Львів : ЛДМА, 2001. 244 с.
2. Олексюк О.М., Бондаренко Л.А. Методика викладання музичних дисциплін у вищій школі : навчальний посібник. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2018. 112 с.
3. Основи викладання гри на фортепіано : навчальний посібник до курсів «Музично-інструментальне виконавство», «Основний музичний інструмент», «Виконавське мистецтво», «Історія і методика вищої мистецької освіти» / Укл. Стотика І. Г., Власенко Е. А. Мелітополь, 2020 р. 93 с.
4. Грінченко Т.Д. Методика викладання фахових дисциплін. Вінниця, 2020. 204 с.
5. Плахцінська Олена. Перші кроки маленького піаніста. Донотний період навчання. Тернопіль. Навчальна книга – Богдан. 2016. 76 с.
6. НАКАЗ МОН України від 16.07.2018 № 633 Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення освітніх програм для мистецьких шкіл <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0633734-18#Text>
7. НАКАЗ МОН України від 09.08.2018 № 686 «Про затвердження Положення про мистецьку школу» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1004-18#Text>
8. НАКАЗ Міністерства економіки України від 04 травня 2022 р. № 1110-22. «Про затвердження професійного стандарту “Викладач мистецької школи (за видами навчальних дисциплін)”» https://www.dnmczkmo.org.ua/wp-content/uploads/2022/05/04.05.2022-nakaz_1110.pdf
9. Таран І. М. Робота над музичним твором у процесі навчання гри на фортепіано. Івано-Франківськ : Факел, 2000. 34 с.

Іноземні джерела

1. Longchamps-Druszkiewiczowa Krystyna. Podręcznik początkowego nauczania gry na fortepianie. Metoda beznutowa. Warszawa: PWM, 2011. 68 s.
2. Wanda Chmielowska. O sztuce nauczania gry na fortepianie. Katowice: Wydawnictwo Akademia Muzyczna w Katowicach, 2010. 225 s.

Карильйон

Методика викладання гри на спеціальному інструменті (карильйон) як галузь педагогічної науки

Організація та методика проведення уроку гри на спеціальному інструменті (карильйон)

Організація та методика проведення уроку гри на карильйоні з учнями-початківцями

Методика роботи над музичним твором

Література

1. Грінченко Т.Д. Методика викладання фахових дисциплін. Вінниця, 2020. 204 с.
2. Дутчак, В., Рябчун, І. Карильйон: історія і виконавські можливості музичного інструмента, його «філософія» і перспективи розвитку в українській культурі. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музичне мистецтво, 2021, 4(1), 45–60.
<https://doi.org/10.31866/2616-7581.4.1.2021.233338>
3. Завалко К.В. Інноваційне музичне навчання та розвиток музичних здібностей учня: навчально-методичний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 200 с.
4. НАКАЗ Міністерства економіки України від 04 травня 2022 р. № 1110-22. «Про затвердження професійного стандарту “Викладач мистецької школи (за видами навчальних дисциплін)”»
https://www.dnmczkmo.org.ua/wp-content/uploads/2022/05/04.05.2022-nakaz_1110.pdf
5. Олексюк О.М., Бондаренко Л.А. Методика викладання музичних дисциплін у вищій школі : навчальний посібник. Київ : Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2018. 112 с.
6. Ростовський О.Я. Теорія і методика музичної освіти: навч.-метод. посібник.- Тернопіль: Навчальна книга- Богдан, 2011. 640 с.
7. Riabchun I.V “The bells in Ukrainian history and culture” («Дзвони в українській історії і культурі») Колективна монографія «Актуальні проблеми та духовні виміри музичної культури і музичної освіти». Київ, Видавництво Ліра-К, 2025. С.222-249
8. Riabchun I.V. Ukrainian carillon arrangements as an instance of the cultural transmission and adaptation (Українські аранжування для карильйона як приклад культурної трансмісії і адаптації). «Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти» Випуск 60. Харків 2021. С. 57 – 74.

Іноземні джерела

1. Rombouts, Luc (2014). “The Bach of the Carillon”, Singing Bronze: A History of Carillon Music. Leuven University Press. pp. 109–120.
2. Browne S. A Brief History of Carillons in Ukraine /GCNA-Bulletin-V72 (19).pdf, 2023.P. 28–73

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
35-40	<p>Здобувач демонструє відмінні знання з методики викладання гри на спеціальному інструменті: виявляє знання щодо специфіки структури заняття зі спеціального інструменту; структури музичних здібностей та методів їхнього розвитку; демонструє відмінне оволодіння методами роботи над творами з визначенням конкретних виконавсько-технічних, артикуляційних, аплікатурних труднощів та методів їх подолання; виявляє взаємозв'язок теоретичних знань методів засвоєння навчального репертуару в інструментальному класі з практичною реалізацією формування навчального інструментального репертуару.</p> <p>Здобувач демонструє глибоке, системне розуміння матеріалу, чітко, логічно та аргументовано викладає основні знання. Впевнено застосовує набуті знання у практичних ситуаціях, аналізує проблеми та знаходить обґрунтовані рішення в межах фахової діяльності. Виявляє креативність, пропонуючи оригінальні, нестандартні рішення.</p>
30-34	<p>Здобувач демонструє дуже добрі знання з методики викладання гри на спеціальному інструменті: виявляє знання щодо побудови заняття зі спеціального інструменту; успішно застосовує теоретичні знання методів роботи над технічним матеріалом для вирішення практичних завдань з розвитку виконавської техніки учня, однак допускається незначних помилок у підборі аплікатури, визначенні технічних і художніх завдань щодо вивчення творів; присутні незначні неточності в аналізі музичної форми, що в цілому не впливає на розкриття логіки розвитку музичної драматургії.</p> <p>Здобувач послідовно і логічно викладає основні знання, наводить аргументовані пояснення. Дуже добре орієнтується в матеріалі, впевнено застосовує засвоєні знання на практиці, хоча іноді потребує уточнення або корекції. Проявляє дуже добрий рівень креативності, пропонуючи цікаві й оригінальні ідеї.</p>
25-29	<p>Відповіді студента виявляють добрі знання з методики викладання гри на спеціальному інструменті, але з недостатньо сформованим розумінням понятійно-категоріального апарату, що проявляється в неточностях і недостатній обґрунтованості діагностики музичних здібностей, висвітленні структури заняття зі спеціального інструменту, виборі прийомів та методів для вирішення технічних і художніх завдань; визначенні конкретних виконавсько-технічних, артикуляційних, аплікатурних труднощів та методів їх подолання; відсутнє чітке розуміння особливостей побудови структури музичного твору, що впливає на логіку розвитку музичної драматургії.</p> <p>Здобувач володіє системними знаннями, хоча у відповідях трапляються незначні неточності. Практичне застосування засвоєних знань здебільшого успішне, хоча може потребувати додаткових пояснень. Проявляє добрий рівень креативності, пропонуючи власні ідеї, але не завжди їх обґрунтовуючи.</p>
19-24	<p>Відповіді здобувача з методики викладання гри на спеціальному інструменті характеризуються репродуктивним відтворенням теоретичного матеріалу зі значною кількістю недоліків, помилок та неточностей, які проявляються у визначенні основних понять та методичних підходів в межах методики викладання гри на спеціальному інструменті: недостатньо обґрунтовані методи діагностики музичних здібностей, прийоми роботи над технічними труднощами; студент допускає недоліки у визначенні художніх і технічних завдань щодо</p>

	<p>вивчення твору; допускає помилки в характеристиці прийомів звуковидобування та звуковедення, в принципах підбору технічного матеріалу для формування різних видів виконавської техніки.</p> <p>Здобувач виявляє загальне розуміння матеріалу, але виклад його інколи непослідовний. Використання знань на практиці є поверхневим, потребує уточнень або допомоги. Креативність проявляється частково, нові ідеї висуваються рідко або є стандартними.</p>
10-18	<p>Відповіді здобувача з методики викладання гри на спеціальному інструменті є фрагментарними, містять значну кількість серйозних помилок та неточностей. Виявляє труднощі у визначенні основних понять і методичних підходів, що призводить до некоректного тлумачення принципів навчання. Методи діагностики музичних здібностей та прийоми роботи над технічними труднощами використовуються несистемно або відсутні. Здобувач не може чітко сформулювати художні та технічні завдання при аналізі твору, допускає значні помилки у визначенні прийомів звуковидобування та звуковедення, а також у виборі технічного матеріалу для розвитку виконавських навичок.</p> <p>Здобувач має фрагментарні знання, логіка відповідей порушена, є труднощі у зв'язному висвітленні матеріалу. Практичне застосування знань обмежене, часто неточне або неуспішне. Креативність майже не проявляється, пропоновані ідеї є шаблонними. Відповіді здобувача задовольняють мінімальні вимоги до сформованості необхідного рівня компетентностей щодо означених дисциплін.</p>
0-09	<p>Відповіді здобувача з методики викладання гри на спеціальному інструменті характеризуються неосмисленим відтворенням знань щодо основних методичних підходів роботи над технічним матеріалом. Вирішення практичних завдань роботи над музичними творами здійснюється з порушенням логіки викладу матеріалу, з відсутністю визначень конкретних виконавсько-технічних, артикуляційних, аплікатурних труднощів та методів їх подолання.</p> <p>Відповіді хаотичні, знання матеріалу відсутні або вкрай поверхневі. Логічна структура викладу порушена, відповіді містять суттєві суперечності. Практичне застосування знань неможливе, креативність повністю відсутня.</p>

Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 -100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
F, FX	1-59 балів	Незадовільно – досить низький рівень знань/умінь/навичок.